

**Отчетен доклад
за работата на Българската Федерация по Шахмат
за периода след последното отчетно - изборно събрание**

От последното отчетно-изборно събрание на Българската федерация по шахмат, проведено на 21 януари 2008 г., изминаха малко повече от 20 месеца. За този период от време новоизбрания Управителен съвет реализира редица инициативи, които продължиха започнатото през последните години стабилизиране на шахматното движение в страната и повишаване на неговия международен авторитет, до разширяване влиянието на шахмата и увеличаване броя на занимаващите се системно с изучаване тайните на тази игра; до стабилизиране резултатите на българските шахматисти в международните състезания; до обогатяване на вътрешния спортен календар с много нови състезания и инициативи.

Кои бяха основните направления в нашата работа през този период от време, какви конкретни резултати постигнахме и какво не успяхме да направим от програмата, която беше приета на последното отчетно-изборно събрание? Това са част от въпросите на които ще се опитаме да дадем отговор в този отчетен документ.

I.Разширяване контактите с шахматните клубове, оказване конкретна помощ за тяхното организационно и финансово стабилизиране и увеличаване на относителния им дял в изпълнение на основните задачи стоящи пред шахматното движение в страната

Шахматните клубове са основната клетка на нашето шахматно движение. От тяхната дейност, от активното им участие в живота на федерацията зависят и нейните резултати. Тази азбучна истина, която под една или друга форма е записана в Устава все още не е напълно осъзната от всички. Все още продължава негласното деление на федерация и клубове. През отчетния период голяма част от дейността на Управителният съвет на БФ Шахмат беше насочена именно към преодоляване на тази изкуствено създадена с годините бариера. Днес можем да констатираме, че немалка част от шахматните ни клубове участват активно в живота на федерацията. Това участие се изразява в няколко направления:

*Организиране и активно участие в провеждането на основните състезания от държавния спортен календар, които са на тяхна територия;

Като много добри организатори през последните години се утвърдиха шахматните клубове „Лукойл-Нефтохимик” (Бс) с председател Живко Жеков, на когото бяха поверени организирането и провеждането на редица отговорни състезания като държавните отборни първенства за мъже и жени за 2008 г. (в хотел „Самоков” на Боровец) и за 2009 г. (в хотел „Континентал-парк” на Слънчев бряг) и за юноши и девойки до 12 г. и до 16 г. за 2009 г. (в хотел „Самоков” на Боровец), както и ДИП по класически шахмат и блиц през 2009 г. (в хотел „Хризантема” в Слънчев Бряг); „Капабланка” (Дупница) с председател Георги Бедников и „Виктори” (Благоевград) с председател Марин Атанасов –

предоставили отлични условия за провеждането на индивидуалните първенства за жени и мъже през 2009 г.; на „Локомотив” (Пловдив) с председател Харалампи Ванев - организирали редица шахматни прояви като полуфиналите и финалите на индивидуалните първенства за 2008 г., откритите първенства на България, полуфиналите за мъже и жени през 2009 г., участвали активно в подготовката и провеждането на Европейските индивидуални първенства през 2008 г; на ЦСКА с председател Кристиан Вигенин – домакини на първенствата до 20 г. през 2009 г., на първия гротмайсторски турнир „Мемориал Бобоцов” през 2008 г. и традиционния мемориал „Никола Бахаров”; на „Пристис” (Русе) с председател Румен Раев, които от години организират, финансират и провеждат турнирите за „Купа България” до 20 г. по ускорен шах и блиц; на ВШК „Георги Даскалов” (Варна) с главен организатор Коста Ангелов, който изнася огромната тежест по провеждането на турнирите „Морско конче” и „Търновска царица”; на ИВИС (Сф) с председател Йордан Стойнов – организатори на отборните първенства за юноши и девойки до 16 г. за 2008 г. (в хотел Елица” на Боровец) и др. Много от ръководствата на тези шахматни клубове използват предоставеното им домакинство на състезанията от държавния спортен календар, за да популяризират шахмата сред обществеността и разширят неговото влияние. На много места общините реагираха подобаващо и под една или друга форма подпомогнаха развитието на шахмата в своята община. От изброените по горе шахматни центрове това в най-голяма степен се отнася за Благоевград, Пловдив, Дупница и Варна.

*Предлагане и реализиране на различни инициативи, които под една или друга форма обогатяват спортния ни календар и дават възможност за изява на редица шахматисти;

Последните две години се характеризират с бум на шахматни състезания в страната. Само за настоящата 2009 г. се очаква техният брой да надхвърли 80 (!). За такава бройка доскоро не можехме и да мечтаем. Този факт е най-яркото доказателство за активизиране дейността на шахматните клубове. Няма да се спирам на всички турнири и състезания организирани от отделните клубове (те са дадени в приложение № 1 към доклада, а ще отбележа само някои от най-интересните:

Шахматната ни година започва с турнира за подрастващи в София организиран от ШК „ИВИС” и фирма „Полипост” и носещ нейното име. Непрекъснатото увеличаване на брой на участващите и предоставените много добри условия в хотел „Шипка” налагат да се преосмисли неговия статут и включването му в държавния спортен календар, като едно от състезанията, носещи точки на клубовете; За увеличаване шахматните състезания на младите шахматисти заслужава адмирации и веригата от турнири „Цитадела” организирана от ШК „Шумен 2005”. Тя обаче се нуждае от по-голяма подкрепа и популяризиране;

ШК ЦСКА и ШК „Хемус” в София благодарение усилията на Петко Г. Петков, Васил Илиев и Димитър Илиев организират почти всеки месец

двудневни турнири за любители (и не само за любители), които не само им дават възможност да играят и повишават националния си индивидуален коефициент ЕЛО, но и спомагат за привличането на нови любители на шахмата. [виж приложение № 2 (открити турнири организирани в ЦСКА и „Хемус“ през 2008 г. и 2009 г.)]. По този път върви и ШК „ИВИС“. Опитът на тези столични шахматни клубове трябва да се популяризира и да намери по-широко приложение в страната. За организирането и провеждането на тези вериги от състезания не се изискват никакви средства, с липсата на които много са свикнали да се оправдават.

ШК „Н. Войнов“ (Видин) с председател Евтим Стефанов търси непрекъснато интересни форми да привлича все повече участници в създадената към клуба школа. През лятото на 2009 г. клубът организира за първи път в нашата страна „шахматен сеанс с привкус на...лека атлетика“. Участниците в сеанса – 20 любители, бяха разположени на три места отстоящи едно от друго на по 40-50 метра. Изискването бе двамата сеансори (сеансът е комбиниран) които правят ходовете си един след друг, да завършат партиите си за ...2 часа. За да се включат в това време те трябва да изминават разстоянието между отделните маси тичешком. Времето и развитието на двубоите се демонстрира на огромен екран, а шахматната атракция е наблюдавана от десетки любители (и не само любители) на шахмата. ШК „Н. Войнов“ разшири обхвата на своята дейност и вече организира шахматни прояви и в Кула и Белоградчик.

Интересен замисъл реализира ШК „Гамбит 2005“ провеждайки „Мемориал Стоян Иванов“, през тази година като съчетание на три турнира – на едночасова контрола, на ускорен шах и блиц – с три отделни и едно комплексно крайно класиране. Това прави шахматното състезание по-атрактивно и повишава зрелищността.

ШК „64“ (СтЗ) с председател Ангел Арахангелов организира в навечерието на 1 юни – международния ден на детето, редица интересни инициативи, които завършват с открит турнир. През последните години той се провежда на „Старозагорските минерални бани“ и се радва на все по-голям брой участници. Съчетаването му с турнира „Мемориал Златко Кръстев“ е още една интересна форма даваща възможност за изява на шахматисти от различни възрастови групи.

През последните години спортният ни календар се обогати с редица нови шахматни състезания като турнирите: „Първа атомна“ в Козлодуй организиран от спортния комитет на АЕЦ „Козлодуй“; „Абланица“ – в едноименното село в община Хаджидимово, организиран от големия шахматен ентузиаст Мехмед Имамов; „Радомирска република“ в Радомир и турнира в Рударци – организирани от ШК „Ю. Бендерев (Перник)“; турнирът в Димитровград – организиран от ШК „Традекс“ и спонсориран от Петър Воденов. Всички те под една или друга форма бяха подпомогнати от БФ Шахмат. Вече се утвърди традиционен турнир „Хан Крум“ в Пловдив организиран и финансиран от местната организация на ВМРО.

Независимо, че все още не е член на Българската федерация по шахмат, новосъздадения шахматен клуб „Левски” в София през последната година организира и проведе няколко интересни шахматни прояви, които разнообразиха и обогатиха шахматния живот не само в столицата, но и в страната. Успешният опит на Кирил Георгиев за световен рекорд на едновременна игра събра повече от 1000 желаещи да играят и наблюдават това шахматно шоу. Каква по-хубава реклама от тази! Гросмайсторът игра срещу 360 съперници и след около 13 часа постигна 280 победи, 74 партии завърши наравно и 6 загуби.. С този резултат той подобри досегашния рекорд. Изпълнителният директор на клуба Николай Тодоров реализира още няколко добри идеи – първенство на незрящите с участието на шахматисти от цялата страна, първенство на район „Илинден” по ускорен шах и блиц и др. От скоро клубът разполага с добра материална база в столичния квартал „Илинден”, където са привлечени да работят едни от добрите ни млади шахматни педагози, възпитаници на НСА „В.Левски”. Това са инициативи, които само заслужават похвала. Това е пътя към разширяване авторитета и позициите на българския шахмат.

*Непрекъснати грижи за подобряване работата с подрастващите и разширяване влиянието на шахмата;

Първостепенна задача на шахматните клубове е работата с подрастващите. Искам дебело да подчертая и да се разбере от всички, че шахматните клубове са тези, които откриват талантите и работят за тяхното израстване и усъвършенстване. Федерацията само създава необходимите предпоставки за това. За съжаление тази азбучна истина все още не е напълно осъзната от мнозина. Шахматните клубове, в които се води системна тренировъчна работа не са много – ШК ЦСКА, където като треньори работят Васил Илиев и Илиян Попов занимаващи се главно със състезателите от представителните отбори на клуба, както и Николай Колев, Борислав Митов, Владимир Гевренов и още 5 техни колеги, работещи главно с начинаещи шахматисти в над 30 столични училища основно в районите Младост 1, 2, 3 и 4, в Дианабад, Подуене, Хаджи Димитър и др., ШК „Виктори” (Бл), където работи Марин Атанасов; ВШК „Г. Даскалов” (Вн) - с треньор Коста Ангелов и филиалът на клуба във Велико Търново с треньор Светла Йорданова; ШК „Лукойл-Нефтохимик” (Бс) с треньори Живко Жеков и Евгени Желязков; ШК „Плевен XXI” – треньор Христинка Илиева; ШК „Шумен 2005” с треньори Ангел Яначков и Деян Димитров; Столичният шахматен център където работи Мария Николиева; шахматният център при читалище „Средец” в София където работят Маргарита Войска и Петър Великов и ШК „ИВИС” с треньори братята Йордан и Иван Стойнови. Има и други шахматни клубове където се работи с подрастващите, но засега все още няма високи резултати. Например такъв е ШК „Найден Войнов” с треньор Евгени Григоров. БФ Шахмат пое шевство и се грижи за децата от SOS селището в с. Дрен. През 2009 г. там редовна преподавателска дейност извършваше Първан Аспарухов, която ще продължи и през новата учебна година.

Представителите на тези шахматни клубове от години си оспорват призовите места и медалите от държавните индивидуални и отборни първенства. Има някои много талантиливи деца като Мария Васова от Берковица и Доника Шивачева от Ямбол, които имат данни но средата, в която се развиват е неконкурентно способна и не стимулира бързото им усъвършенстване.

През последните години по редица причини е незадоволителна работата с подрастващите в Кюстендил, Перник, Габрово, Дряново, Сливен, Казанлък, Севлиево, Враца, и някои други до скоро много активни шахматни центрове и техни представители почти не са участвали в държавните първенства.

Направен е вече първият пробив за навлизането на шахмата в училищата. Благодарение усилията на ВШК „Г. Даскалов” и директора на дирекция „Младежки дейности и спорт” към община Варна, госпожа Калина Попстефанова от учебната 2009 – 2010 г. в 10 варненски училища започна да се изучава шахмат. Общината закупи електронни часовници, магнитни демонстрационни табла, учебни помагала и ги предостави на училищата. На базата на препоръчаното от FIDE помагало „Шах за всички”, Коста Ангелов разработи годишна учебна програма. Занятията в училищата се водят от местни начални учители. За тяхната подготовка К. Ангелов и Красен Николов със съдействието на общината организираха и проведоха 5 дневен курс. Обучението вече е в ход и за Коледа ще бъдат проведени първите „проверочни” турнири с много награди.

*Търсене на нови форми за решаване на финансовите и материалните проблеми;

Повечето от нашите шахматни клубове изпитват остър недостиг на финансови средства и това се оказва решаващо за дейността им. Ясно е, че без средства не може да има каквато и да е съдържателна дейност, не могат да се очакват и добри резултати. Досега активните шахматни клубове се финансират от:

**средствата получавани от ДАМС (за в бъдеще от Министерството на физическото възпитание и спорта) по разпределение на БФ Шахмат въз основа на постигнатите резултати в държавните индивидуални и отборни първенства;

**от бюджетите на местните общини;

**от спонсори;

**от собствени инициативи и др.

Първите три източника са ясни и на тях няма да се спирам. Много интересен е последният. Собствените инициативи са многобройни и в тях е разковничето, и бъдещето на съществуването на шахматните клубове, а защо не и на цялото ни шахматно движение. През отчетният период някои клубове като „Н. Войнов” (Вд) с председател Евтим Стефанов и „Свиленград 2004” с председател Трифон Годоров разработиха проекти, първите от системата на трансграничното сътрудничество, а вторите по линията на Министерството на образованието и науката (бившето), които бяха одобрени и спечелиха не малко средства за учебно-тренировъчна дейност, обогатяване на материалната база и организиране на състезания. Хубав проект разработи и един от най-новите

членове на БФ Шахмат, ШК „Пирин” (Багоевград) с председател Георги Ангелов, който вече осъществява реализацията на широкомащабна шахматна дейност.

Програми на ниво община бяха разработени и от редица други клубове: ШК „Локомотив” (Пд), ОСК „Враца” (Вр), ШК „В. Топалов” (Вн), ШК „Ю. Бендерев” (Пк), Столичният шахматен център и др., по конкретни поводи и състезания.

Ежегодно на интернет сайтовете на отделните министерства се обявяват конкурси за разработване на различни програми. Ръководствата на шахматните клубове трябва да ги следят и да участват в тях. Спечелването само на една програма, ще се отрази много благоприятно на цялата дейност на клуба – ще се разнообрази спортния живот, ще се подобри материалната база, треньорите ще получават подобавашо възнаграждение за труда си. Да се разчита само на готови пари от спонсори и от общините означава да се примирим с едно посредствено съществуване. Всичко това в пълна степен важи и за финансирането на федерацията, за което ще стане дума в края на доклада. Тук само ще отбележа, че основен източник и на нейното финансиране трябва да бъде участието в разработването и печеленето на проекти. През миналия мандат (2005-2008) ние разработихме два проекта към Столична община, които подпомогнаха решаването на проблемите с материалната база в 20 столични училища, но през изминалите две години тази дейност беше занемарена.

През отчетния период ръководството на Българската федерация по шахмат оказва конкретна помощ за решаване на редица финансови проблеми на много шахматни клубове помагайки им да получат средства от местните общини и спонсори – СШК „Враца” получи необходимите средства за организиране и провеждане на Откритите първенства за жени през 2008 г. и 2009 г.; ШК „Шумен 2005” – за турнира „Мемориал Стоян Иванов” през 2009 г.; ШК „Темп” (Сливен) – за закупуването на 50 електронни часовници, шахове и шахматна литература; ШК „В.Топалов” (Вн) за подобряване на материалната база и подпомагане финансирането на богатата и разнообразна дейност на клуба; ШК „Капабланка” (Дупница) – за организирането и провеждането на държавното индивидуално първенство за жени през 2009 г.; ШК „Виктори” (Бл) – за организирането и провеждането на държавното първенство за мъже за 2009 г. и др.

Ценна помощ за клубовете е поемането от страна на федерацията на всички разходи (хотел и храна) на отборите участващи в държавните първенства за мъже и жени и голяма част от разходите за участието на шампионите и вицешампионите в световните и европейските индивидуални първенства. Ежегодно за тези две дейности БФ Шахмат заделя по около 30 хил. лева.

Българската федерация по шахмат помага на желаещите шахматни клубове да подновят материалната си база, като им предостави електронни часовници и шахове на преференциални цени, директен внос от Холандия. От тази възможност се възползваха ШК „Добрич”, ШК „Локомотив” (Пд),

ШК „Лукойл-Нефтохимик” (Бс), ШК „В. Топалов” (Вн), ШК „Темп” (Сл), ШК „Н.Войнов” (Вд), ШК „64” (СтЗ), ШК „Локомотив 2000” (Пд), ШК „ЦСКА” и др. Тези шахматни центрове разполагат в момента с всичко необходимо за провеждането на учебно-тренировъчна и спортно-състезателна дейност на съвременен ниво.

Направеното не е малко, но е твърде недостатъчно. Темповете за обновяване на материалната база на клубовете в страната са много бавни. За да се реши успешно този проблем трябва да се търсят и други варианти. Ясно е, че при липсата на финансови средства, материална база няма от къде да се вземе. Може да се помисли за централно безвъзмездно доставяне от страна на БФ Шахмат на определено количество шахматни часовници, шахове, демонстрационни табла и шахматна литература поетапно на най-активните клубове. Така не само ще се подпомогне тяхната дейност, но й ще се стимулира за постигане на по-добри резултати.

***Кадрово укрепване на шахматните клубове;**

Когато говорим за кадрите в шахматните клубове трябва да се има предвид, че става дума за четири категории кадри: ръководни кадри, учебно-педагогически кадри, и треньори, състезатели и съдии. Върху подбора на ръководните кадри на клубовете федерацията не може и не трябва да влияе. Всеки шахматен клуб е самостоятелна юридическа единица, има свой Устав и сам определя параметрите на дейността си. Неговите членове избират ръководните му органи. Когато в тях са избрани компетентни хора с необходимия управленски опит и авторитет, тогава и дейността е целенасочена, проблемите се решават по-бързо и резултатите са на лице. Това е изключително важно и за работата на Общото събрание на федерацията, тъй като повечето от председателите на клубовете са техни представители в него. Без да сме правили подробен кадрови анализ, може да констатираме, че болшинството от председателите на ШК са високообразовани хора, компетентни с познаване на проблемите на шахматното ни движение и работят с желание за тяхното решаване. Това особено ярко пролича на последното отчетно-изборно събрание на федерацията и на последвалите мероприятия с тяхно участие.

Не така обаче стои въпроса с треньорските ни кадри. За много от тях стана дума по-горе в доклада. Нямам намерение да правя оценка на тяхната работа. Тя се вижда от резултатите, които постигат техните възпитаници. Искам да засегна въпроса малко по-широко и да се опитам да открия бъдещите ни задачи в това направление. Към НСА „В.Левски” има специалност „Шахмат”, която ежегодно завършват по 4-5 студенти. За повече от 20 годишното си съществуване тази специалност са завършили около 110 специалисти. Като прибавим към тях и завършилите преди 22 години двугодишния задочен курс става ясно, че шахматното ни движение разполага с добър кадрови потенциал. Проблемът е как се използва той. Не е тайна, че повечето от завършилите НСА не работят като треньори по шахмат. Причините за това са две: към шахматните клубове няма щатни бройки за треньори, тъй като ако има такива, ръководствата на клубовете

трябва да осигуряват необходимите средства за заплати и осигуровки и повечето от завършилите са активни състезатели и предпочитат да се развиват като такива, защото това все пак им гарантира по-добри доходи. Затова младите шахматни специалисти започнали работа в клубовете през последните години се броят на пръсти. Твърде лошо на подготовката на начинаещите шахматисти се отразява и ширещото се убеждение, че треньор по шахмат може да бъде всеки що-годе добър шахматист, или че всичко може да се научи от компютъра. От подготовката на треньорските ни кадри, от това доколко те са в крак със съвременното бурно развитие на шахмата и умението им да работят с подрастващите зависят бъдещите ни успехи.

На проведеното в края на септември т.г. в гранд хотел „Варна” национално съвещание с треньорските кадри организирано от Министерството на физическото възпитание и спорта, министър Свилен Нейков очерта двете основни задачи пред треньорите, гарантиращи качествено развитие на спорта в страната и възвръщане конкурентноспособността му на международното поле: непрекъснато повишаване теоретическата подготовка и прилагането на новостите в спорта и въвеждането на задължителен образователен ценз за треньорите. Това се отнася за всички треньори. То няма начин да ни подмине и нас. За да не се изненадаме утре, необходимо е още от сега УС на БФ Шахмат съвместно с НСА да предприеме конкретни действия за повишаване квалификацията на шахматните треньори.

Да се завишат изискванията към кандидатстващите и завършващите специалност „Шахмат” с цел бъдещото им развитие като треньори, а не като състезатели;

Да се организира двегодишен задочен курс за подготовка на треньори по шахмат, като се намерят начини за облекчаване финансовата тежест на обучаемите;

Да се организират краткотрайни курсове на различни места в страната с учители по физическо възпитание и други спортни специалисти завършили НСА, за получаване на минимални познания по шахмат, за водене на групи от начинаещи в училищата;

Ръководствата на шахматните клубове да обсъдят проблема и потърсят възможности за привличане на работа на дипломирани шахматни специалисти.

Управителният съвет на Българската федерация по шахмат следва да направи цялостен анализ на проблема с треньорските кадри в страната и набележи конкретни мерки за неговото подобряване. Да се проведе национално съвещание с треньорите работещи в шахматните клубове.

Третата категория шахматни кадри това са състезателите. Нямам намерение да правя цялостен анализ на шахматистите и шахматистките с които разполагаме. По сила те са категоризирани според индивидуалните им коефициенти ЕЛО. Тук искам да засегна един друг въпрос – за връзката между състезателите – шахматните клубове и федерацията. Клубовете са тези, които отговарят за подготовката, възпитанието и израстването на шахматистите. Най-

добрите от тях достигат до националните отбори и тук вече влизат в непосредствен контакт с националните треньори и ръководството на федерацията. В желанието си да постигнат по-добри резултати много клубове, в зависимост от моментното си състояние прибегват до услугите на един или друг състезател само за едно-две състезания. Този въпрос е уреден с трансферния правилник. Той третира състезателните права, но не засяга един изключително важен въпрос свързан с осигуряване на постоянно трудово възнаграждение на състезателите, с тяхното социално и здравно осигуряване. Затова шахматистите ни получават минимални средства за да преживяват, но повечето от тях са безработни, нямат осигуровки и утре няма да могат да се пенсионират, няма да могат да посрещнат (не дай си боже) и някое заболяване. Не може да се очакват високи резултати от безработни спортисти. Въпросът с националните състезатели мъже и жени е финансово решен, но не в пълна степен.

Този проблем е поставян многократно на вниманието на бившето ръководство на ДАМС, пред медиите и други отговорни институции в страната, но решение няма. Той може да си остане и така, но от това не печели никой. За да се реши успешно трябва да се проведат на първо време няколко срещи: с представители на министерството на физическото възпитание и спорта; на министерството на труда и социалната политика и на НОИ. Специалността „професионален шахматист“ (както и треньор по шахмат) трябва да получи гражданственост и да фигурира в регистрите. В подготвяния нов закон за спорта трябва да бъде записано, че заплащането на националните състезатели се осигурява от държавния бюджет.

Шахматните клубове трябва да поддържат по-близък и непосредствен контакт с водещите си състезатели, а не да ги търсят само за участие в държавните първенства.

Шахматните съдии са особена категория кадри, които играят доста съществена роля в цялостното развитие на шахматния процес. Беше време, когато към всяко дружество, към всяка шахматна секция имаше съдийска комисия. Днес шахматните съдии са обединени в републиканска шахматна комисия и се стремят да провеждат независима от клубовете и федерацията политика. Това едва ли е най-доброто по следните причини. Шахматните съдии трябва да бъдат независими, но техните действия трябва да бъдат в унисон с политиката провеждана от федерацията. Шахматните съдии не могат да съществуват отделно и вън от дейността на клубовете и федерацията. През последните години изискванията към шахматните съдии нарастнаха неимоверно много. В нашата съдийска колегия стана видима подмяна на поколенията. Българските съдии имаха сериозно изпитание по време на Европейските индивидуални първенства за мъже и жени и трябва да отбележим, че те се справиха отлично със задачите си.

През отчетния период съдийската комисия организира 3 курса за подготовка на нови и преподготовка на сега действащите съдии с 41 участника и 2 семинара с 35 участника, или общо 76 души подобриха квалификацията си. В

резултат на целенасочената дейност днес шахматното ни движение разполага с над 60 активно действащи съдии, от които 21 са международни съдии; 7 са FIDE арбитри; 78 са съдиите републиканска категория, 9 - I категория, 21 – II и 14 III категории. Благодарение активната намеса на ръководството на федерацията на 5 наши съдии – Живко Жеков, Венцислав Инкьов, Димитър Илиев, Димитър Илчев и Огнян Антонов беше присъдено званието „FIDE арбитър”

На работата на съдийската комисия свързана беше посветено специално заседание на УС на БФ Шахмат, на което бяха разгледани редица въпроси свързани с укрепване на съдийството и повишаване ролята и компетентността на шахматните ни съдии.

II. Увеличаване вниманието към детско-юношеския шахмат

За дейността на шахматните клубове в областта на детско-юношеския шах вече стана дума. Тук ще се спра на работата на УС на БФ Шахмат за подпомагане на тази дейност и реализирането на нови инициативи.

Развитието на детско-юношеския шахмат винаги е било сред първостепенните задачи на федерацията. През отчетния период усилията ни бяха насочени в две основни направления:

***Подпомагане шахматните клубове в работата им с подрастващите;**

За поддържане на по-близък и непосредствен контакт с клубовете развиващи детско-юношески шах и наблюдаване развитието на младите ни шахматисти към федерацията беше назначен за треньор гросмайстор Петър Великов, който се занимава само с тези въпроси. Така след период от 18 години (след пенсионирането на гм М. Бобоцов) ние отново имаме треньор за юноши и девойки. Под ръководството на П. Великов и Ж. Жеков – ръководител на комисията за детско-юношески шах към федерацията през 2008 г. беше възстановена школата, която проведе първото събиране в Приморско, а през 2009 г. в почивната станция на АЕЦ „Козлодуй” във Врачанския балкан. В заниманията участваха шампионите и вицешампионите в различните възрастови групи до 14 години, които се подготвяха за предстоящите Европейски и световни първенства. За лектори бяха привлечени едни от най-добрите ни специалисти като гросмайсторите Николай Спиридонов, Крум Георгиев и Маргарита Войска. Участваха и някои от треньорите чийто възпитаници бяха в школата и родители. Ползата от заниманията е безспорна. Тя пролича още в първите по-сериозни изпитания. Тези, които бяха в школата се представиха много по-добре от останалите. През тази година за първи път всички участници бяха екипирани с анцузи в националните ни цветове, което несъмнено повишава тяхното самочувствие.

За подпомагане работата на треньорите БФ Шахмат започна издаването на препоръчаното от FIDE шахматно пособие за подготовка на начинаещи шахматисти и напреднали „Шах за всички”. Първите два тома бяха преведени от гм Александър Делчев и вече са отпечатани и са достояние на повечето от треньорите. За съжаление една не малко част от тях продължават да работят по старите помагала, примерите от които са от преди повече от 60-80 години. В това

няма нищо лошо, но те са известни отдавна, решенията им много често се знаят предварително и усвояването на преподавания материал не създава трудности за обучаемите. В работата на треньорите много рядко се срещат нови примери, да не говорим, че такива от творчеството на българските шахматисти почти липсват.

БФ Шахмат от години поема цялата тежест по окомплектоването и изпращането на групите за Европейските и Световните първенства за юноши и девойки в различните възрастови групи. Изискванията, които организаторите поставят свързани със срокове и превод на необходимите такси с всяка измината година стават все по-големи. За съжаление не малка част от клубовете се отзовават на многократно отправяните им покани едва в последния момент. За да не бъдат лишени от участие някои деца сме принудени да правим компромиси, някои от които ни струват не малко допълнителни средства. Сериозни затруднения създава и пътуването на родители с младите шахматисти. Даваме си ясна сметка, че без тяхната помощ и съдействие трудно бихме решили всички проблеми, но в същото време присъствието на родителите не винаги се отразява благоприятно на децата, тъй като някои от тях се вживяват в ролята на треньори, без да имат необходимите познания за това и искат децата да изпълняват техните указания. Това е стар недъг, който с годините не е изкоренен. Не е тайна, че подборът на представителите ни в тези първенства става при слаба конкуренция и участието им много често се превръща в „шахматен туризъм”, от който в последните години са се възползвали редица родители и треньори (за „шахматен туризъм” може да говорим тогава, когато представителите ни са в дъното на класиранията, когато представянията им са далеч под възможностите). Всичко това обаче влияе върху авторитета на българския шахмат, нещо за което малцина се замислят.

Необходимо е да се преосмисли подбора на участниците в отделните възрастови групи на Европейските и Световните първенства; да се повиши вискателността към тяхната подготовка; да се разсе насаденото с годините мнение, че щом си пръв сред връстниците задължително трябва да участваш на световно първенство. На тези първенства трябва да участват най-добрите, най-подготвените.

***Организиране на нови интересни инициативи за тях;**

Младите шахматисти се нуждаят от повече състезания. Само теоретичните занятия не са достатъчни за тяхното развитие и усъвършенстване. За да отговори на това изискване БФ Шахмат непрекъснато повишава изискванията към организаторите на държавните индивидуални първенства в различните възрастови групи. Ежегодно организираме и провеждаме по 3 вида първенства за юноши и девойки до 8 г., до 10 г., до 12 г., до 14 г., до 16 г., до 18 г. и до 20 г., т.е. в 7 възрастови групи по класическа контрола, но ускорен шах и блиц. Освен това се провеждат и отборни първенства за юноши и девойки до 12 г. и до 16 г. Или само за младите шахматисти се организират и провеждат общо 46 отделни първенства! И всички те носят точки на клубовете за крайното им комплексно

класиране. Не ми е известна друга федерация с толкова богат спортен календар за младите.

Ръководството на Българската федерация по шахмат отчита ползата от тези състезания както за шахматистите, така и за клубовете. Тяхната организация и провеждане ще продължи и за напред. Необходимо е обаче клубовете да завишат критериите си към подготовката и участието на своите представители в тях, а не само да се участва за да се носят точки. Необходимо е комисията за работа с юношите и девойките, Експертният и Спортният съвет на федерацията да обсъдят проблема и там където е належащо да се съкрати броя на местата, които носят точки (сега за всички първенства точки носят класиралите се до 16 място).

Специално внимание отделя федерацията и на турнирите носещи точки като турнири за „Купата на България” – „Търновска царица” във Велико Търново, „Морско конче” във Варна и „Пристис” в Русе. От години те се провеждат на едно и също място при един и същ регламент. В същото време възникнаха и се утвърдиха нови състезания като „Полипост” и „За купата на слона” в София, турнирът „Надеждите на света” във Варна, които по нищо не им отстъпват а в някои случаи предлагат и по-добри условия. Всичко това налага да се преосмисли системата на точкуване от турнирите за „Купата на България” в различните възрастови групи. Може би е целесъобразно всички те да се провеждат при еднакви регламенти и условия (такси за участия, награди, медали, купи и др), като в края на годината се прави комплексно класиране и по него се начисляват точките на отделните клубове. Така ще се премахне монопола на някои организатори и ще се стимулират останалите. За целта е необходимо още сега при изработването на Календара и Наредбата за следващата 2010 г. да залегнат турнирите, които ще участват в комплексното класиране и как ще става то.

През есента на миналата 2008 г. по инициатива на зам-председателя на федерацията Силвио Данаилов, стартира нова инициатива „M-tel Masters junior” Тя включва 5 турнира по ускорен шах (20 минути на състезател), в които могат да участват всички желаещи юноши и девойки до 14 г. Победителите във всеки един от 5-те турнира получаваха награда лаптоп и правото да участват във финалния турнир, който се проведе на 17 май в „Стъкления куб” в София, където мериха сили супер гросмайсторите от поредния V турнир „M-tel Masters”; а всички останали получиха различни шахматни награди и сертификат за участие. Всички турнири се проведеха при един и същи регламент, а местата на провеждането им бяха така подбрани, че в тях да могат да участват желаещите от всички краища на страната.

Това са единствените турнири, в които участниците не заплащат такси, а получават много и най-различни награди и лакомства. В следващата таблица са дадени местата, където се проведеха турнирите от първата верига „M-tel Masters junior”, броя на участниците в тях и победителите:

8 ноември 2008   Благоевград   80Киприан Бербагов

20 декември 2008	Ямбол	101	Анатоли Атанасов
28 февруари 2009	Силистра	73	Иван Гарнизов
12 април 2009	Ловеч	81	Анатоли Атанасов
16 май 2009	София	137	Киприан Бербаков
17 май 2009 г.	финален турнир в София	6	Киприан Бербаков

За успешното провеждане на турнирите от веригата искам да изкажа нашата специална благодарност на организаторите в лицето на Васил Сотиров (Благоевград) [за съжаление този прекрасен наш деятел и ръководител почина два дни след турнира], Димитър Аналиев (Ямбол), Георги Коев (Силистра), Ваньо Стойнев (Ловеч) и Радислав Атанасов (София). Искам да благодаря на съдиите – Живко Жеков (Бс), Венцислав Нинов (Лч) и Димитър Илиев (Сф) за безупречното провеждане на състезанията.

Новата инициатива се оказва много сполучлива форма за пропагандиране на шахмата и привличане на нови деца към системни занимания. Турнирът в Силистра даде възможност да бъде открит един нов талант – 6-годишната Нюргюл Салимова село Крепча (Търговищко), която месец по-късно стана шампионка за момичета до 8 г. и ще представя страната ни на предстоящото световно първенство в тази възрастова група.

Във всички градове където играха, младите шахматисти бяха заобиколени с внимание от представители на общините, народни представители и бизнесмени. Отчитайки голямата полза от тази инициатива, УС на БФ Шахмат я включи и в спортния календар за 2010 г. Определени са вече датите и градовете, в които ще се проведат турнирите от второто издание на „M tel Masters junior“: 31 октомври 2009 г. – в Несебър; 19 декември 2009 г. – в Пловдив; 27. февруари 2010 г. – в Белоградчик; 24 април 2010 г. във Варна; 21 май 2010 г. в София и финален турнир на 22 май също в София.

III. Утвърждаване международния авторитет на българския шахмат

Постигнатите успехи от българските шахматисти на международното спортно поле изискваха и адекватно поведение от страна на ръководството на федерацията. През отчетния период усилията основно бяха насочени в две направления – активно участие на представителите на федерацията във форумите организирани от Международната федерация по шахмат (FIDE) и Европейския шахматен съюз (ECU) и организиране на големи международни състезания в страната.

Председателят на БФ Шахмат, д-р Стефан Сергиев, като официален делегат на нашата федерация, участва на конгресите на FIDE в Дрезден през 2008 г., по време на олимпиадата, и в Калитеа през 2009 г.; и на Асамблеята на ECU в Дрезден (2008), извънредната асамблея в Калитеа на 11 юли 2009 г. и редовната в Нови Сад през 2009 г. по време на Европейските отборни първенства за мъже и жени. Каква е ползата за българския шахмат от тези участия?

На конгреса на FIDE в Дрезден бяха изчистени всички проблеми около проточилия се повече от година в мач между претедентите за световната титла В. Топалов и Г. Камски, и подписан договора с президента на FIDE г-н К.

Илюмжинов за неговото организиране и провеждане в София. В работата на отделните комисии взеха участие Здравко Недев – председател на съдийската комисия и Радислав Атанасов – председател на комисията за работа с учащите.

На асамблеята на ECU в Дрезден, ние успяхме по най-добрия начин да представим кандидатурата на Пловдив за домакин на турнира за Европейската клубна купа през 2010 г. Тя спечели в конкуренция със Солун (Гърция) и Анталия (Турция). Провеждането на това престижно състезание в България е поредното доказателство за порасналия международен авторитет.

Българската делегация в състав: Ст. Сергиев и Н. Велчев участвала на извънредната асамблея на ECU има определени заслуги за преодоляване на възникналите разногласия в Европейския шахматен съюз през последната година. Проведените разговори и активна кореспонденция в навечерието на асамблеята в Калитеа с представителите на Румънската, Унгарската, Черногорската, Сръбската и Албанската федерации дадоха резултат. В Калитеа бяха изгладени спорните въпроси и постигнато принципно съгласие по повечето от тях, но за трайното им решаване предстои още много работа.

Благодарение на възприетата политика и последователната работа, федерацията разшири международните си контакти и укрепи сътрудничеството си с останалите балкански федерации. Подетата инициатива за възстановяване на Балканиадите, макар и в друг формат и организирането на верига от турнири обединени под названието „Балкан Гранд При”, получи добър прием сред повечето от Балканските страни. През април 2008 г. БФ Шахмат беше домакин на поредната среща на ръководителите на шахмата от Балканския регион. Тя се проведе в Пловдив. На нея за председател на BALC за следващите две години беше избран председателят на БФ Шахмат д-р Ст. Сергиев. Беше решено от 2009 г. двете инициативи, за които по-горе стана дума да стартират, като Гръцката и Румънската шахматни федерации поеха инициативата да разработят проектите на регламентите им. Те бяха обсъдени и приети на следващото заседание на ръководството на Балканската шахматна асоциация (BALC) през септември в Херцег Нови (Черна Гора). В резултат на това решение в началото на месец май 2009 г. в град Флорина (Гърция) се проведе Балканиада за юноши и девойки до 16 години. Участваха отборите на България, Гърция, Турция и Черна гора (при юношите) и на България, Гърция (два отбора) и Черна гора (при девойките). Те бяха съставени от по 4 състезатели в 4 възрастови групи – до 10 г., до 12 г., до 14 г. и до 16 г. При юношите представителите на България заеха първото място, а при девойките второто. Първенствата бяха не само отборни, но и индивидуални в различните възрастови групи. От учредителите на BALC през 2006 г. в Атина, (България, Гърция, Турция и Румъния), не участваха само румънците. Възстановяването на Балканиадите беше посрещнато с голямо въодушевление от всички. Домакините от Гръцката шахматна федерация предоставиха отлични условия за изява на младите шахматисти и изразиха желание да бъдат домакини и през следващата 2010 г. На заседанието на BALC на 23 октомври в Нови Сад бе взето решение домакин на Балканиадата да бъде Румънската шахматна

федерация. Участващите представители на Гърция, Турция, Сърбия, Македония, Черна гора, Румъния и България изразиха готовността си да участват в нея със свои отбори. Това неминуемо ще повиши явтаритета на проявата и интереса към нея.

След заседанието на ръководството на BALC в Херцег Нови, през февруари 2009 г. в София се проведе нова среща на ръководителите на шахматните федерации от Балканските страни и организаторите на големи открити турнири, изразили желание те да бъдат включени в Първата верига „Балкан Гранд При”. На срещата присъстваха представители на България, Сърбия, Босна и Херцеговина и Черна гора. Румънската федерация писмено подкрепи инициативата. Беше изготвен календара и приет регламента на първата верига „Балкан Гранд При 2009”, в която бяха включени турнирите в Сараево (БиХ), Цетине (ЧГ), Яш (Рум), Слънчев бряг (Бълг) и Обреновац (Белград, Сърбия). Четири от тези турнири вече се проведеха, а петият е в края на ноември. Съгласно регламента, петимата победители във веригата (шахматистите събрали най-много точки) и по един представител на всяка от 5-те федерации ще играят във финалния турнир, който се предвижда да бъде проведен в края на годината. В проведените досега турнири официалните български представители играха доста успешно. В Сараево В. Йотов зае 5-то място, В Цетине Д. Божков е победител, а М. Николов е 3-ти, като покри първия си grosмайсторски бал; в Яш – М. Николов дели 1-то място, а Ив. Енчев е непосредствено сред победителите. Ценни точки за комплексното класиране прибавиха В. Йотов и М. Николов и от турнира „Мемориал Георгиев – Кесаровски”. За съжаление нашият турнир беше съпроводен с известни организационни трудности и намаление на обявения предварително награден фонд, което беше направено от организаторите в нарушение на приетия регламент и без знанието на ръководството на федерацията. Това доведе до сериозни сътресения и се отрази на участието на чуждестранните шахматисти. Предприетите в навечерието на турнира бързи действия доведоха до увеличаване на наградния фонд, но не и до участието на заявените представители на Черна гора, Босна и Херцеговина и Сърбия. Независимо от това сътресение имаме всички основания да смятаме, че първата Балканска верига от турнири ще приключи успешно.

През отчетния период Българската федерация по шахмат беше домакин на две големи международни шахматни прояви - Европейските индивидуални първенства за мъже и жени в Пловдив от 21 април до 4 май 2008 г. и мача на претендентите за световната титла по шахмат между Веселин Топалов и Гата Камски. И двете преминаха при отлична организация, за което свидетелства факта, че не постъпиха никакви оплаквания от участниците в тях. Нещо необичайно за такива състезания.

На първенствата в Пловдив участваха 337 мъже от 42 страни (!), абсолютен рекорд, и 157 жени от 35 страни. В квалификационно отношение турнирите бяха много представителни: при мъжете играха: 186 grosмайстори, 60 международни майстори и 31 FIDE майстори. При жените играха 5 състезателки

носителите на званието гротмайстор за мъже, 38 гротмайсторки, 39 носителки на званието мм за мъже, 35 международни майсторки и 34 FIDE майсторки. Това са най-силните открити турнири провеждани досега в България. За масовото участие и добрата организация допринесоха осигурения награден фонд в размер на 140 хил. евро и събраните допълнително средства от спонсори. За първи път ръководството на федерацията използва услугите на професионалисти при реализирането на рекламната кампания и резултатите са на лице.

Първенствата бяха използвани и за решаване на материалната база на федерацията. Закупените за целта шахматни комплекти за он-лайн предаване на партиите, шахове, часовници и маси ни дават основание да организираме и други такива масови и представителни мероприятия.

Тук искам да изкажа специална благодарност на проф. Николай Недков, член на УС на БФ Шахмат, отговарящ за материалното и финансовото обезпечаване на федерацията, за огромната работа която свърши PR агенцията „Медийна компания“; да благодаря на г-н Чавдар Георгиев бивш зам. министър на околната среда и водите, член на организационния комитет на първенствата, за предоставения безвъзмездно ксерокс и цветен принтер, и на всички които вложиха много старание и отговорност тези първенства да преминат при отлична организация.

Втората голяма международна проява организирана и проведена от 16 до 28 февруари 2009 г. в София, беше мача на претендентите за световната титла В. Топалов и Г. Камски. Той се яви като венец на близо двегодишните усилия на ръководството на федерацията най-напред нашият гротмайстор да бъде върнат в системата на световните първенства, а след това мачът да бъде насрочен и накрая – да се играе в София. Целият награден фонд, който в последния момент преди подписването на договора беше увеличен на 250 хил. долара, както и голяма част от разходите за FIDE и организацията на мача, беше осигурен от Правителството на г-н Сергей Станишев. Министър председателят беше патрон и председател на организационния комитет. Той лично участва в тържественото му откриване и закриване. На закриването сред десетките официални лица – министри, народни представители, бизнесмени, дейци на изкуството и културата беше и президентът на Републиката г-н Георги Първанов. Сам по себе си този факт говори много – за уважението и подкрепата, с която шахматното ни движение се ползва сред най-висшите институции в страната. Създаването на превъзходните условия за провеждането на мача и превантивното удовлетворяване на всички прищевки на щаба на Г. Камски станаха възможни благодарение на допълнителната финансова помощ която получихме от АЕЦ „Козлодуй“ и Корпоративна търговска банка АД. За това искам да благодаря на г-н Иван Генов, и г-н Цветан Василев.

През отчетния период във Варна се проведеха III и IV Европейски първенства на училищните отбори. Те преминаха при добра организация, за което заслугата е изцяло на президента на ШК „Веселин Топалов“ г-н Борис Христов, който е и техен инициатор, а в София – IV и V „M-tel Masters“ – най-

силните турнири за годината в света. Те са изцяло дело на г-н Силвио Данаилов, зам председател на БФ Шахмат и директор на турнирите “M-tel Masters”. През 2008 г. идеята на С. Данаилов – 4-те най-силни турнири в света да се обединят в една верига „Голям шлем” се увенча с успех. Радващо е, че първият победител в Големия шлем е българският гротмайстор Веселин Топалов.

Международните шахматни прояви в страната бяха повод да ни гостуват и най-видните шахматни функционери. Президентът на FIDE г-н Кирсан Илюмжинов лично откри мача на претендентите за световната титла. Три месеца по-късно той беше гост и на петото издание на супергротмайсторския турнир „M-tel Masters”. Чести наши гости бяха вицепрезидентите на FIDE Георгиос Макропулос и Зураб Азмайпарашвили, както и президентът на ECU, Борис Кутин. По време на мача между В. Топалов и Г. Камски в София гостуваха повече от половината от членовете на Президентския Борд на FIDE.

Израз на порасналия авторитет на Българския шахмат бяха и поканите, които получиха наши съдии да участват в световните и европейски първенства за юноши и девойки през 2008 г. в Анталия (Турция) – Светла Йорданова, в Херцег Нови (Черна гора) – Йордан Стойнов и на олимпиадата в Дрезден – Здравко Недев. През 2009 г. Николай Велчев беше избран за член на Апелативния комитет на Европейските индивидуални първенства за мъже и жени в Будва (ЧГ), а Стефан Сергиев – също за член на АК на турнира за Европейската клубна купа в Охрид (Македония).

Международният авторитет на Българската федерация по шахмат до голяма степен зависи и от изявиите на първите ни шахматисти. През отчетния период националните отбори за мъже и жени участваха на олимпиадата в Дрезден (Германия) и на Европейското първенство в Нови Сад (Сърбия). Тези представяния могат да бъдат оценени като незадоволителни. За това има и обективни причини, но има и редица пропуски в цялостната организация на шахматното ни движение, които трябва да бъдат обект на детйлен и задълбочен анализ. Класирането на отборите ни във втората десятка не отговаря на нашите амбиции (не казвам на нашите възможности). Българските състезатели все още не могат да се пренастроят психически, когато играят за националния отбор и да разберат, че включването в националния отбор има свои специфични особености в сравнение с участието в индивидуални турнири. Класирането по мач точки изисква да имаш не само добър, но и сплотен отбор, а не 1-2 силни състезатели. На олимпиадата в Дрезден 4 от участниците в мъжкия състав постигнаха резултат над 60 процента, но провала на един – Кирил Георгиев дръпна целия отбор надолу. Съща беше картината и при жените, където слабото представяне на Мария Велчева и Елица Раева провалиха усилията на Антоанета Стефанова и Маргарита Войска. На Европейските първенства в Нови Сад „пробойните” в отборите ни бяха много. За втори път Деян Божков, шампион на страната за 2009 г. не оправда доверието. Под възможностите си продължава да се представя Иван Чепаринов. При жените двете дебютантки Адриана Николова и Ива Виденова не успяха да понесат голямата тежест на отговорността и напрежението.

Крайно време е да имаме обективен, реален анализ на нашите възможности на фона на останалите шахматни сили в света и да престанем да се заблуждаваме, да очакваме невъзможни неща.

Пробемите в областта на високото майсторство не са малко. Ще се опитам само да маркирам някои от тях без да влизам в техния анализ. Това е предмет на друг разговор:

*Подготовката на състезателите от националните отбори – къде и как се осъществява тя? Само участието в индивидуални турнири не може да запълни големите празнини в подготовката на отделните състезатели.

*Кой и при какви условия се грижи за развитието и израстването на отделните състезатели? Имат ли те индивидуални планове? Кога и къде играят, кога се възстановяват, кога се подготвят? и т.н.

*Кои са треньорите, които отговарят за подготовката на отделните състезатели? Как клубовете контролират тази подготовка? До колко тя е материално обезпечена?

*Материалната база. При какви условия се подготвят отделните състезатели. Фактът, че няма едно нормално помещение в страната, където националните отбори да проведат лагер – сбор не е добре. Защо националните отбори не проведаоха лагери (дори и възстановителни) преди отговорните състезания? Тук оправдания с липсата на средства не може да има.

Започналото подмладяване на националните отбори трябва да продължи. Може временно да направим крачка или две назад, но да имаме ведър ориентир за в бъдеще. Необходимо е да се организират повече двустранни срещи по подобие на срещата с Румъния за жени от младежкия състав. Проведените досега 3 срещи (две в Румъния и една в България) завършиха с един и същи резултат – 8:8, но те дадоха възможност на няколко наши момичета да почувстват атмосферата на националния отбор. Трябва да се набележат 3-4 от най-перспективните момчета и момичета и в тях да се инвестира. Подготовката им да бъде в съответствие със съвременните изисквания. Днес може да бъдем сред най-добрите само ако работим като тях, ако се отърсим от шаблона и рутината. А това може да стане само ако треньорите и останалите шахматни кадри са отворени към новостите и имат желание да се усъвършенстват. В противен случай ще продължим да живеем със спомените и в нашия си измислен свят който все повече се отдалечава от действителността.

IV.Организиране и провеждане на редица прояви и инициативи свързани със запазване на историческото минало на шахматното ни движение

Шахматът в нашата страна има богата история. Това ни дава основание да се гордеем, че единият от каналите за неговото проникване в Европа през средните векове, е през българските земи. През последните години ръководството на федерацията направи не малко за систематизиране и съхраняване на шахматната ни история.

През 2008 г. БФ Шахмат издаде две книги в това направление: „Страници от историята на шахматът в България (1981-2000)”, която се явява втора част на едноименното издание и „Антология български шахматисти 2008” – уникална книга, в която са събрани биографиите на около 1000 български шахматисти и деятели с принос за развитието на шахмата в страната. Тези две книги бяха посрещнати с интерес, но не такъв какъвто очаквахме. Явно българските шахматисти са отвикнали да четат шахматна литература, а още по-малко историческа. За сметка на това пък, отзвукът в чужбина е голям и положителен. На извънредната асамблея на Европейския шахматен съюз в Калитеа (Гърция) през 2009 г. получихме официално предложение „Антологията” да бъде качена на интернет страницата на федерацията (на български език!!), за да се ползва от всички любители на шахмата в света. Сам по себе си този факт не се нуждае от коментар. Ще добавя само, че по подобие на нашата Антология се подготвя такава за шахматните събития и шахматистите в световен мащаб, но тя ще обхваща само гротеските. Странното е, че историята на шахмата в България, в даденото населено място почти не вълнува ръководствата на шахматните ни клубове. Няма ентузиаста, които да се захванат с нейното изучаване, със събиране на материали – партии, таблици от състезания, фотографии, спомени на стари шахматисти, шахматни пособия и други шахматни атрибути. Това е безценно богатство, което с всеки изминат ден е подложено на унищожение.

По време на мача между претендентите за световната титла В. Топалов и Г. Камски във фойто пред залата за игра в НДК, беше организирана малка изложба с част от спечелените от българските шахматисти, отличия – купи и медали от световни първенства и турнири. Тя предизвика голям интерес и за пореден път постави въпроса **за намиране на подходящо място за изграждане музей на шахмата**. Сега купата на Веселин Топалов връчена му в Сан Луис (Аржентина), когато стана световен шампион стои в Националния исторически музей в Бояна. Колко шахматисти ще отидат да я видят там. Но в НДК, където беше изложена, я видяха хиляди. Златната корона с която беше коронована световната шампионка Антоанета Стефанова след завоюване на световната титла в Елиста през 2004 г. стои вече 5 години заключена в сейф на Българската банка. Медалите и купите спечелени от българските шахматисти стоят в личните им колекции...Нима там им е мястото?

През декември 2008 г. ШК „Рилски спортист”(Самоков) чества своята 80-годишна история. Благодарение усилията на мс Здравко Пенев клубът разполага с богата колекция от архивни материали и снимки. Те дават представа не само за развитието на шахмата в града, но хвърлят светлина и върху първите години на организираното шахматно движение в страната. През септември т.г. шахматните ентузиаста от ШК „Виктори” в Благоевград организираха великолепно честване на 10-годишнината на своя клуб. С много снимки, видеоматериали, изложба от спечелените купи и медали от състезателите на клуба, те не само са съхранили най-вълнуващите мигове от своята история, но и нагледно показаха, как трябва

да се работи в това направление. За съжаление другите клубове не са направили почти нищо в това направление.

През последните години продължи провеждането на турнири в памет на известни шахматисти и деятели. В спортния ни календар се утвърдиха мемориалите „Найден Войнов” във Видин, „Никола Бахаров” в София, „Георгиев-Кесаровски” в КК ”Слънчев бряг”, „проф.д-р Юрий Тошев” и „Георги Трингов” в Пловдив, „Златко Кръстев” в Старозагорските минерални бани, „Антония Иванова” и „Христо Геренски” в София. В последният участват само ветерани. През 2008 г. БФ Шахмат организира гросмайсторски турнир с 10 участници „Мемориал Милко Бобоцов”, а през 2009 г. – „Мемориал Камен Писков” посветен на 100 годишнината от рождението на „Маестрото”. В него участваха 10 шахматисти от които 3 гросмайстори, като всички бяха навършили 60 години. Стартираха и нови – мемориал „Александър Хаджипетров” в Бургас и Мемориал „Стоян Иванов” в Шумен. Във всички те БФ Шахмат участва под една или друга форма. Тези мемориали са част от съхраняване на спомена за техните патрони и трябва да продължи утвърждаването им. Издадените сборници през 2009 г. „Шахматното наследство на Александър Хаджипетров” и „200 избрани партии от наследството на Камен Писков” продължават забравената традиция за издаване книги от поредицата „Именити български шахматисти”. (за сведение от тази поредица са издадени 5 книги, като последната е през 1998 г.)

В същото време прави впечатление, че нищо не сме направили за увековечаване паметта на такива заслужили шахматисти като Здравко Милев, първият българин спечелил международен турнир, който през ноември тази година щеше да навърши 80 г.; на Михаил Кантарджиев – сто годишнината от рождението му ще честваме догодина и десетки други свързали завинаги имената си с историята на българския шахмат.

Главно по финансови причини през отчетния период не бяха издадени подготвените токове от двете поредици – „Български шахматен архив” индивидуалните първенства за мъже, том 6 и „Избрани партии от отборните първенства за мъже (1981-2000)”. Тяхното издаване трябва да продължи. Това е една от формите за съхранение на творчеството на българските шахматисти.

По инициатива на Българската федерация по шахмат през последната година бяха издадени редица пощенски картички посветени на мача В. Топалов – Г. Камски (от Български пощи, от софийското филателно дружество, от частни колекционери). С това продължи добрата традиция филателията да бъде сред най-ревностните почитатели на шахматните прояви в страната. Организираната филателна изложба във фойето на НДК по време на мача на претендентите показва, с какво богатство разполагат българските филателисти.

V. За належащите промени в спортния календар

Вътрешният ни спортен календар, особено в частта му „първенства на младите” се нуждае от сериозно усъвършенстване. Начинът по който до сега се провеждат държавните индивидуални първенства в отделните възрастови групи, не може да бъде критерий и мерило за спортното майсторство. Досегашната

практика, шампионите и заелите вторите места да получават правото да играят на световните и европейските първенства, колкото и да е добра, се нуждае от усъвършенстване. На световните и Европейските първенства трябва да участват действително най-добрите в отделните възрастови групи. Трябва да се разсее схващането, че щом си станал шампион задължително е участието ти в тези първенства. На тези първенства, където си дават среща най-добрите млади таланти от целия свят трябва да играят действително най-подготвените. Трябва да се обсъди варианта за въвеждането на квалификационни турнири за определяне на представителите на страната в Световните и Европейските първенства. Досегашните държавни първенства да се запазят във вида, в който се провеждат като те играят ролята на полуфинали. Класиралите се на първите места да носят точки за своите клубове съгласно утвърдената практика, но шампионът и медалистите да бъдат определяни от квалификационните турнири. Тези турнири да бъдат в състав от 4-6 състезатели и провеждането им да бъде предшествано от лагер-сбор. За БФ Шахмат не е най-важно кои ще бъдат победителите в тези турнири. Важното е това да бъдат действително най-силните в съответните възрастови групи. Ако в дадена възраст няма достатъчно добре подготвен шахматист не е нужно някой да се изпраща само и само да се отчете участие. Не знам кой има полза от класирания на 70-то и още по-назад. Все пак това са официални състезания и те остават в историята. Противниците на това предложение би било добре да направят една справка кой са били нашите представители в Световните и Европейските първенства през годините, как са се представяли и занимават ли се днес с шахмат?

Турнирите за купата на България. Вместо един или два турнира, които да носят точки, както е сега, да се направи верига от турнири, които се провеждат при един и същи регламент и в края на годината да се прави комплексно класиране. За него да се вземат резултатите от 2 или 3 състезания. При това положение няма да има привилегировани организатори и оцетени състезатели, които нямат възможност да участват в един или друг турнир.

Трябва да се помисли и за комплексно класиране във веригата „М tel Junior”. Тя е положително явление, но не трябва да допускаме да се превърне във формално състезание.

Стабилизирането на „Б” групата за мъже изисква повече грижи към шахматните клубове, които ще участват в квалификациите за попълване на нейния състав. Шахматните клубове трябва да набележат специални мерки за развитие на шахмата сред жените. От 2010 г. отборните първенства за жени и девойки ще се провеждат на 4 дъски. Това е сериозно предизвикателство, като се има предвид, че и в момента много отбори едва успяват да съберат 3 състезателки.

VI. За финансовото състояние на Българската федерация по шахмат

През отчетния период финансовото състояние на Българската федерация по шахмат беше стабилно. През 2008 г. съгласно договора с ДАМС, БФ Шахмат е получила **134 100 лв** за дейност и **60 000 лв** за подпомагане на шахматните клубове. Тези средства са изразходвани съгласно тяхното предназначение по

перата от договора: за обезпечаване на проявите от **държавния спортен календар** [ДИП за мъже и жени в Пловдив, ДИП за юноши и девойки до 16 г. и до 18 г. в Смолян, и откритите първенства на България за мъже в Пловдив и за жени във Враца] – **20 000 лв.**; за **международния спортен календар** [участие в световното първенство за жени в Налчик (Русия), участия на Европейските първенства за мъже и жени в Пловдив, световното първенство за младежи и девойки до 20 г. в Турция, световните първенства във Виетнам и Европейските първенства в Херцег Нови (Черна гора) и шахматната олимпиада за мъже и жени в Дрезден (Германия)] – **100 600 лв.**; **подготовка** на състезателите от националните отбори [лагер-сбор с жените преди световното първенство в Налчик, с юношите и девойките, двустранната среща жени с Румъния и др.] – **6 000 лв.** и **МТО** [шахове, шахматни дъски и комплекти за он-лайн предавания, електронни часовници, шахматна литература] – **7 500 лв.**

За нормалното функциониране на федерацията и обезпечаване на другите състезания от спортния календар през годината трябваше да бъдат осигурени и допълнителни средства от спонсори. Преди всичко за: награди на участниците в ДИП за мъже и жени, за ДИП до 8 г., до 10 г., до 12 г. и до 14 г.; за ДОП за мъже, жени, юноши и девойки; за съдийски разходи; за заплати и осигуровки на работещите във федерацията; за участия в конгресите на FIDE и ECU; за издръжка на федерацията и др. административни разходи. За тези дейности са изразходвани 75 300 лв.

Общата равностметка за годината е:

Приходи:

От ДАМС съгласно договор	134 100 лв
От спонсори	63 000 лв
От собствени приходи	22 300.лв

Разходи:

За регламентираната дейност съгласно договора с ДАМС	134 100 лв.
За другата дейност на федерацията	85 300лв.

През годината в Пловдив се проведеха **Европейските индивидуални първенства** за мъже и жени. За тяхната подготовка и провеждане Българската федерация по шахмат е изразходвала **354 864 лева**. Основните разходи са за: награди – 280 000 лв; технически екип и съдии – 25 500 лв; издръжка на българските съдии, техническите лица и българските състезатели – 10 500 лв; рекламни материали – 9 500 лв; закупуване на маси – 7 300 лв; преносим компютър, принтери, канцеларски материали – 3 500 лв; други организационни разходи – 21 714 лв.

Разходите за Европейските първенства са осигурени от: ДАМС – **200 000 лв.**, а останалите **150 000 лв.** от спонсори.

В края на годината започна подготовката на мача на претендентите за световната титла между Веселин Топалов и Гата Камски. Съгласно подписания договор между FIDE и БФ Шахмат на 22 декември 2009 г. бяха преведени необходимите средства на FIDE за награден фонд, 20 % отчисления и за издръжката на

представителите на международната федерация по шахмат в София по време на мача, общо в размер на **335 000** щатски долара (471 010 лв). Тези средства бяха осигурени от държавния бюджет и получени чрез ДАМС.

За 12-те месеца на 2009 година движението на финансовите средства е както следва:

Приходи:	934 000 лв.
От ДАМС съгласно договор получени	184 000 лв
От ДАМС за мача Топалов – Камски	414 000 лв
От спонсори	310 000 лв
Собствени приходи	26 000 лв
Разходи:	864 000 лв
За мача Топалов – Камски	455 000 лв
Държавни първенства	72 000 лв
Международен спортен календар	106 000 лв
Материално техническо осигуряване	86 000 лв
Подготовка	47 000 лв
Членски внос FIDE и ECU	36 000 лв
Административни разходи	62 000 лв.
Остатък	70 000 лв

Това са основните моменти от дейността на Българската федерация по шахмат през отчетния период. В заключение можем да направим извода, че шахматът в България се развива в правилна посока и печели все повече привърженици. Успешно се изпълнява приетата Програма на последното отчетно-изборно събрание. Увеличава се и броя на системно занимаващите се с шахмат. Многократно е увеличен броя на шахматните прояви в страната. Макар и трудно, шахматните клубове укрепват организационно и се стремят да водят интересна и разнообразна дейност. Ръководството на федерацията успя да осигури нови спонсори, които подпомогнаха финансово редица нейни инициативи. Ние сме една от малкото федерации, която няма финансови проблеми. Международният авторитет на Българския шахмат е на необходимото високо ниво.

Всичко това обаче не ни дава основание да смятаме, че сме постигнали предела на възможностите си. Има не малко не решени проблеми, които са открити в хода на изложението. Посочени са и пътищата за тяхното преодоляване. Предстоящата 2010 година, последна от мандата на този Управителен съвет се очаква да бъде много напрегната и интересна, изпъстрена с редица важни и отговорни шахматни прояви. Усилията ни трябва да бъдат насочени към създаване на перфектна организация за провеждането на мача за световната титла между Вижванатан Ананд и Веселин Топалов. Това ще бъде не само най-голямото шахматно събитие в цялата ни досегашна история, но то до голяма степен ще предопредели и по-нататъшното развитие на шахмата в страната. През месец октомври 2010 г. ще бъдем домакини и на турнира за Европейската клубна купа. Искане ми се да вярвам, че това състезание ще бъде

повод шахматните ни клубове да активизират работата си в областта на високото спортно майсторство, да привлекат повече и по-големи спонсори, да укрепят представителните си отбори и те да се включат с успех в тази най-голяма клубна надпревара в света.

През месец юни във Варна ще се проведе поредното състезание на училищните шахматни отбори, които този път няма да бъдат сформирани само от състезатели от едно училище, а от всички училища на територията на дадена община, или клуб. Крайно време е шахматните ни клубове да обърнат по-голямо внимание на това състезание, което вече се ползва с голяма популярност в чужбина.

Трябва да продължат грижите за развитието на талантливите ни млади шахматисти, като за тази цел не само се заделят необходимите средства, но се осигурят и подходящи условия за учебно-тренировъчна работа.

Искам да завърша с убеждението, че през 2010 г. най-сетне ще бъдат преодолените и последните бюрократични пречки за започване изграждането на шахматния дом в София, за да стане нашата страна наистина водеща шахматна сила.